

Zaradi pomembne vloge zvonov, zvonjenje in pritrkavanja so ljudje vzgojili spoštljiv, etični odnos do glasbila. Simbolika zvonov, zvonjenja in pritrkavanja je prodrla tudi v pregovore, reke, poezijo in prozo, najdemo pa jo tudi v sodobnih literarnih delih. Pa vendar se je način življenja v zadnjih desetletjih močno spremenil, kar vpliva tudi na odnos ljudi do zvonov in zvonjenja. Predvsem v mestnem okolju je zvonjenje marsikomu postalo odveč, saj narekuje ritem življenja, ki ni v skladu s sodobnim načinom življenja. Kljub temu da je pomen zvonjenja manjši, pa ostaja del našega zvočnega okolja in predvsem na podeželju, kjer je ostalih zvokov manj, še vedno predstavlja prostorsko, socialno in zvočno središče vasi.

Dokumentarni film predstavlja položaj, vlogo in zvočno podobo zvonov, zvonjenja in pritrkavanja na prostoru smledniške župnije. Ponese nas med zvonike, zvonove in zvoke zvonov petih cerkva, predstavi ljudi, ki skrbijo za urejenost in dostopnost zvonikov ter za to, da se zvonovi na primeren način oglašajo ob prazničnem času. Smledniški pritrkovalci v filmu predstavljajo lokalne nosilce tradicije pritrkavanja. Hkrati pa so ti pritrkovalci v Sloveniji in tudi preko naših meja prepoznavni kot odlični pritrkovalci in so z ritmično in tehnično dovršenim muziciranjem na zvonove pomembni nosilci, ohranjevalci in prenašalci te glasbene tradicije v slovenskem prostoru.

Dr. Mojca Kovačič,
znanstvena sodelavka,
Glasbenonarodopisni inštitut ZRC SAZU

Ustvarjalci dokumentarnega filma

PENTAPTIH *pa se sliš ...*

Janez Meglič, scenarij in režija
Dr. Mojca Kovačič, znanstvena sodelavka,
Glasbenonarodopisni inštitut ZRC SAZU
Franc Bonča, smleški pritrkovalec
JaGr HelSof, zračni posnetki
Gregor Meglič, direktor fotografije,
snemalec in montažer
Pavle Ravnohrib, narator
Lado Jakša, glasba

V sodelovanju z
Glasbenonarodopisnim inštitutom ZRC SAZU

Sodelujejo smleški pritrkovalci

Jože Bonča
Jože Drešar
Nejc Hočevnar
Nejc Govekar
Marija Oblak
Janko Lužar
Marko Kumer
Blaž Kumer
Peter Kapun
Simon Kapun
Gašper Rozman
Jožef Šiler

Slikovno gradivo

Glasbenonarodopisni inštitut ZRC SAZU
Zbirka albumov goriškega muzeja, GM 2017
Studio MEG

KUD JaReM, november 2017

Fotografije **Filmska foto sekcija KUD JaReM**

Oblikovanje Gregor Meglič **Studio meq** © 2017

Projekt sofinancirala Občina Medvode

Dokumentarni film

PENTAPTIH

pa se sliš ...

V dokumentarnem filmu, posnetem v naravnem okolju in notranjosti cerkva sv. Urha v Smledniku, sv. Valburge v Valburgi, sv. Jakoba v Hrašah, sv. Mihaela v Mošah in sv. Janeza Krstnika v Zbiljah, predstavljamo pet cerkva smleške fare, njihov nastanek in pomen njihovih zvonov.

Skupno 8846 kg zvonov smleške fare odzvanja v prostor, v vesolje, v daljavo hrup, ropot ali morda glasbo, ki je ne razumemo. Tako kot ne razumemo ptičjega cvrčanja, šepeta dozorelega žita ali kukavice v daljavi... Nam je kukavica morda sporočila, da je našla tuje gnezdo, kjer bo odložila svoje potomce? Ali slišimo na kresni večer v gozdu govorico živali, ki nam sporočajo, da bi bilo lepo razumeti glasbo zvonov v smleški fari? Kaj nam govorijo trije zvonovi sv. nadangela Mihaela v Mošah ali trije zvonovi sv. Jakoba v Hrašah? Slišimo ton d velikega zvona ali ton f srednjega, morda ton a malega? Domnevam, da ne. Je to glas železnih ali bronastih zvonov? Ne vemo, slišimo pa zvok, ki prihaja k nam, nas vznemirja ali morda pomirja. Vse to lahko zaznamo, če to želimo ali o tem razmišljamo.

Zato je pred nami pripoved o zvonovih v smleški fari: pripoved zvonov in posameznikov, ki so rodbinsko povezani s temi čudovitimi glasbili.

Izpostavili smo glasbeno vlogo zvonov, s poudarkom na pritrkavanju, s katerim dobijo zvonovi močnejšo vlogo kot glasbilo. Ali zvonjenje razumemo kot glasbo? Je zvon za nas glasbilo? O tem se zagotovo ne sprašujejo pritrkovalci, ki iz zvonov nedvomno izvablajo glasbo. Zvon, glasbilo, glasba.

Film Pentaptih posvečamo Smlejcem, pritrkovalcem, ki svojo dušo in predanost ohranjanju slovenske ljudske glasbene dediščine širijo med ljudi. So fantje, ki jih je očaral mogočni zven cerkvenih zvonov, so ljudski umetniki, katerih umetnost se prenaša iz roda v rod, z očeta na sina. Pritrkavanje je namreč dragoceni del slovenske ljudske in evropske glasbenokulturne dediščine.

Janez Meglič,
filmski ustvarjalec

O pomenu zvonov, zvonjenja in pritrkavanja

Zvonovi, zvonjenje in pritrkavanje so del tradicije slovenskega vsakdanjega in prazničnega življenja. Z zvonjenjem, ki je neposredno povezano s krščansko vero, se že stoletja naznanjajo pomembnejši dogodki v dnevu, tednu ali letu, signalizira čas molitve, začetek bogoslužja, praznika, oznanja smrt v skupnosti, poroko, nekdanj so z njimi opozarjali na nesreče in nevarnosti, obenem pa verovali tudi v nadnaravno moč zvoka zvonov.

S pritrkavanjem, ki je način ritmičnega igranja na cerkvene zvonove, se poudarita njihova glasbena vloga in pomen, muziciranje na zvonove pa je tudi nepogrešljivi del obeleževanja pomembnih praznikov v marsikateri župniji.